

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Външен аспект на европейската индустриална политика — търговската политика на ЕС отчита ли правилно интересите на европейската промишленост?“ (становище по собствена инициатива)

(2011/C 218/05)

Докладчик: г-н **Antonello PEZZINI**

Съдокладчик: г-н **Marcel PHILIPPE**

На 16 септември 2010 г. Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността си, да изготви становище по собствена инициатива

„Външен аспект на европейската индустриална политика – Търговската политика на ЕС отчита ли правилно интересите на европейската промишленост?“

Консултативната комисия по индустриални промени (CCMI), на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 4 април 2011 г. (докладчик: г-н Pezzini, съдокладчик: г-н Philippe).

На 471-вата си пленарна сесия, проведена на 4 и 5 май 2011 г. (заседание от 4 май), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище с 106 гласа „за“, 2 гласа „против“ и 3 гласа „въздържал се“.

1. **Заклучения и препоръки**

1.1 ЕИСК споделя напълно безпокойствата, изразени от унгарското председателство на ЕС, че „в цял свят се извършва невероятно бърза и дълбока трансформация и Европа трябва да бъде в състояние да издържи на световна конкуренция, която е много по-силна отколкото в миналото“.

1.2 Комитетът отправя спешно искане към ЕС да приеме съгласувани и последователни действия за интегрирана стратегия по отношение на външното измерение на индустриалната политика, което да гарантира водещата роля на Европейския съюз в търговската система и единството на насоките в многостранните и двустранните търговски споразумения.

1.3 ЕИСК счита, че са необходими еднакви условия за всички участници, за да могат да се съревновават в рамките на лоялна конкуренция, с устойчив и конкурентоспособен икономически и социален растеж, при пълно зачитане на международните икономически, социални и екологични стандарти, като се има предвид, че към 2015 г. ще се стигне до положение, при което 90 % от световния растеж ще се генерира извън Европа, а една трета от него – само в Китай. Ето защо с търговската си политика ЕС трябва да подкрепя и своята политика на развитие, като се отчетат неравенствата между търговските блокове и вътре в обществото, особено в развиващите се страни.

1.4 Комитетът счита, че е необходимо:

— да се установи обща рамка на „засилено европейско управление“ в състояние да използва потенциала на единния пазар за нов тласък на европейската промишленост на международната сцена;

— да се изразява единна позиция на световно равнище;

— да се установи последователност в поведението на държавите-членки.

1.5 Според Комитета започнатият през 1988 г. дългогодишен труд за изграждане на вътрешния пазар трябва да продължи и да се усили, включително чрез създаване на европейско договорно право за предприятията, основано на регламент, съдържащ нов усъвършенстван режим, който по желание на предприятията да може да се ползва при техните транснационални договори.

1.6 Комитетът счита, че поддържането на световното лидерство на европейската промишленост е възможно не само чрез иновация, научноизследователска дейност и прилагане на нови технологии, но и чрез изграждане на стабилни инфраструктури, като се изисква от световния пазар интелигентно регулиране, насърчаващо чисти и устойчиви форми на производство и разпространение.

1.7 Комитетът счита, че трябва да се гарантира особено внимание на мерките на общностно, национално и регионално равнище, насочени към образованието и продължаващото обучение на човешките ресурси и към разпространението на знанията.

1.8 ЕИСК препоръчва да се отчетат винаги интересите на европейската промишленост и да се защитават енергично при преговорите, като се използват по ясен, прозрачен и диверсифициран начин всички регулаторни инструменти, които са на разположение, включително търговските споразумения.

1.9 ЕИСК подчертава значението на създаването на интелигентна, предвидима и най-вече не толкова обременяваща нормативна рамка за предприятията и на по-добра предприемаческа среда за МСП.

1.10 В интерес на европейските предприятия е в споразуменията и двустранните контакти да се гарантират чрез ясна и прозрачна защита:

- социални правила, които да зачитат труда на човека в съответствие с международните конвенции;
- стандарти за опазване на околната среда;
- ограничения за експлоатацията на екологичните ресурси;
- правила за икономия на енергия и за защита на климата;
- разпространена употреба на екомаркировките;
- култура за сертифициране по СОУОСО;
- спазване на техническите нормативни стандарти;
- защита на индустриалната и интелектуалната собственост;
- някои ефикасни инструменти за търговска защита и за достъп до пазарите и стратегическите суровини по отношение на опасенията за управление на ресурсите от гражданското общество от двете страни;
- инициативи за улесняване на дейността на МСП в трети държави;
- системи за социален диалог и проверка от страна на гражданското общество, включително посредством предварителни и последващи оценки на въздействието;
- високо ниво на защита на потребителите.

1.11 ЕИСК споделя становището на Европейския съвет в Брюксел от декември 2010 г. относно необходимостта от „по-ефикасни действия в отговор на предизвикателствата и от оползотворяване на свързаните с глобализацията възможности чрез извършване на оценки на въздействието преди започването на търговски преговори ... за осигуряване на отворени пазари, условия за справедлива търговия и конкуренция. Търговската политика на ЕС следва във всички случаи да отчита неравните условия, при които често се конкурира нашата промишленост.“

1.12 Комитетът отправя искане за конкретни последващи мерки във връзка с препоръките на Съвета на ЕС за допълнително засилване на „съгласуваността и взаимното допълване“ на вътрешните и външните политики на ЕС ⁽¹⁾.

1.13 Комитетът счита, че ЕС трябва да развива своите конкурентни предимства с цел по-ефективна и стратегическа защита на своите интереси и по-голямо доверие в европейския икономически и социален модел на световната сцена.

2. Въведение

2.1 Промислеността като цяло, включително и специализираните услуги, от които зависи тя, както и услугите, които

зависят от промишлеността, изгражда едно много обширно цяло, което представлява почти половината (47 %) от БВП на ЕС.

2.2 Промислеността е в състояние да даде специфичен принос, за да направи по-динамичен растеж на цялата икономика:

- за по-голяма производителност на Европа,
- за износ на обработени продукти ⁽²⁾,
- за технологичен напредък: над 80 % от частните инвестиции за научноизследователска и развойна дейност в ЕС произлизат от производствения сектор.

2.3 Предизвикателството срещу деиндустриализацията е да се осъществи насочване на всички политики на ЕС към целта, свързана с поддържане на потенциала за растеж и конкурентоспособност на промишлеността, като се подкрепя най-вече нейното външно измерение.

2.4 Не става въпрос да се създава изолирана политика, а да се включи един аспект на индустриална конкурентоспособност и свързаните с нея услуги във всички политики на ЕС, като се започне от общата търговска политика.

2.5 Отварянето на пазарите несъмнено представлява предпоставка за нарастване на заетостта. Въпреки това ЕС има нужда да актуализира своята стратегия, за да поддържа по-добре интернационализирането на предприятията в контекст на симетрия и реципрочност, в които се гарантират еднакви условия за всички участници.

2.6 Един последователен подход изисква да се разгледат редица сектори със значителна добавена стойност:

- Бъдещата търговска политика на ЕС трябва да бъде интегрирана в рамките на стратегията „Европа 2020“. Това налага необходимостта от създаване на набор от точни и ефикасни правила, създадени с цел:
 - поддържане на открити и справедливи пазари, като се изисква спазването на едни и същи правила от страните с нововъзникващи икономики и се защитават нуждите на по-слабо развитите страни;
 - защита на индустриалната и интелектуална собственост;
 - създаване на нови и по-интегрирани познания;
 - ограничаване на фалшифицирането;
 - защита и разпространение на такава ценност като социалната пазарна икономика ⁽³⁾;

⁽¹⁾ Вж. буква а) от приложение I към Заключенията на Европейския съвет от 16 септември 2010 г.

⁽²⁾ Около три четвърти от износа на ЕС, източник: ГД „Предприятия“.

⁽³⁾ Вж. член 3 от Договора от Лисабон.

- предлагане и изискване на високо ниво на защита и подобряване на качеството на околната среда;
 - насърчаване на еврото като валута, използвана за разплащане в международната търговия.
- Отварянето на световния пазар и последващата го реципрочност на тарифите са силно ограничени поради нетарифните бариери – трябва да се гарантира „спазването на нашите права по силата на двустранни и многостранни споразумения, насочени към отварянето на незаконно затворени пазари“⁽⁴⁾, за да се осигурят симетрия, реципрочност и еднакви условия.
- Трябва да бъдат преразгледани и укрепени инициативите в подкрепа на интернационализацията на МСП. Процентно износът на МСП извън вътрешния пазар днес е по-малък от 15 %.
- Политиката на ЕС трябва да проучи по-добре възможностите за постигане на интернационализация чрез засилено използване на други средства като:
1. преки чуждестранни инвестиции – FDI (*Foreign Direct Investment*);
 2. технологично сътрудничество;
 3. дейности за подизпълнение на обществени поръчки.
- Европейските държави трябва да се ангажират с развитието на засилен диалог със социалните партньори и с всички икономически и социални участници.
- Що се отнася до заетостта, прогресивните отраслови инициативи следва да бъдат подкрепени чрез нов импулс по примера на пилотните схеми за водещи пазари (*Lead markets*).
- 2.7 Необходимо е да се консолидира ролята на еврото на международната сцена като валута, използвана за разплащане в международната търговия, както за суровини, така и за преработени продукти.
- 2.8 Бурният процес на глобализация на световната икономика и напредъкът на нововъзникващите икономики налагат коренно преразглеждане на търговските политики на ЕС, за да се отчетат напълно интересите на европейската промишленост, която да запази и да разшири своята роля в глобалното селище.
- 2.9 В общи линии индустриалната политика на ЕС се осъществява чрез:
- общи мерки, насочени към развитието на вътрешния пазар,
 - външнотърговска политика (антидъмпингова политика; двустранни и многостранни търговски преговори, които влияят на отделни индустриални сектори),
 - многобройни социални, регионални и екологични политики, насочени към развитието на човешките ресурси,
 - политика на конкурентоспособност, прилагана посредством правни инструменти, необходими с оглед на справянето с пазарните недостатъци и предоставянето на държавни помощи,
 - политика на научноизследователска и развойна дейност,
 - иновационни дейности,
 - засилване на сътрудничеството между европейските предприятия,
 - търсене на диалог и сътрудничество между социалните партньори, като в този процес се включват и развиващите се страни, по-специално посредством договарянето на международни рамкови споразумения,
 - усилия за осъществяване на екологичните политики,
 - амбициозна и резултатна политика в областта на образованието и обучението.
- 2.10 Търговията, икономиката, диалогът между религиите и културният диалог, а следователно и просперитетът на народите са обусловени и се определят от качеството на отношенията между държавите, правителствата и международните организации. Освен това трябва да се отчетат различните равнища на развитие и различните подходи, които могат да се приложат за решаването на общите проблеми.
- 2.11 В настоящото становище ЕИСК желае да се концентрира върху външния аспект на индустриалната политика.
- 2.12 В този контекст на индустриалната политика се признава първостепенна роля, включително въз основа на едно ново съзнание – необходимостта да бъде върнато на промишлеността и на предприятията централното място, което им се полага.
- 2.13 „Индустриална политика за ерата на глобализацията“⁽⁵⁾ – тази инициатива има за цел да определи няколко приоритета, насочени към подобряване на предприемаческия климат, особено за МСП, и да облагодетелства развитието на солидни и устойчиви индустриални основи.
- 2.14 Един „Действително интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“⁽⁶⁾ е свързан със засилването на диверсифициран и иновационен производствен сектор с цел успешно опериране на глобалните пазари.
- 3. Области на интерес и на действие за едно последователно външно измерение**
- 3.1 Многобройни са областите на интерес и на действие, които подчертават външното призвание на европейската индустриална политика, но ЕИСК желае да се концентрира върху следните области:
- европейска стратегия за достъп до суровини;
 - интернационализация на МСП;

⁽⁴⁾ Вж. COM (2010) 612 окончателен, параграф 4.

⁽⁵⁾ Вж. стратегическа инициатива 10, COM(2010) 2020 окончателен.

⁽⁶⁾ Пак там.

- стандартизация и права върху интелектуалната собственост;
- регулаторен диалог;
- обща търговска политика;
- имидж и перспективи на Европейския съюз;
- отрасли инициативи: *водещите пазари и европейските платформи*.

3.1.1 **Достъп до суровини.** Сигурният и лесен достъп до суровини е ключов за инфраструктурите и представлява предварително условие за индустриалното развитие. Инициативите на ЕС са фундаментални за:

- да се отстранят съществуващите изкривявания и да се създадат нови правила и споразумения относно достъпа до суровини, най-вече за енергетиката;
- да се изискват непрестанни усилия, за да се гарантира, включително в рамките на Световната търговска организация (СТО), че страните производителки спазват минималните екологични и социални стандарти;
- да се подобрят условията за устойчиво добиване на суровини в Европа;
- да се поддържат европейските или националните сектори за рециклиране, за да се ограничат разхищенията, да се създадат работни места с висока добавена стойност и да се ограничат екологичните и социалните последици от процесите, свързани с добива;
- да се насърчи ефективността при употребата на ресурси и използването на вторични суровини;
- да се подсилат властите и институциите, отговорни за управлението на суровините в развиващите се страни, които разполагат с този вид ресурси;
- да се подкрепят вече започнатите изследвания, насочени към получаване на енергия чрез ядрен синтез с помощта на JET и ITER и с използване на суровини (деутерий, литий, тритий), които са широко разпространени в природата, най-вече в морската вода.

3.1.1.1 За да консолидира и засили своето присъствие и своята конкурентоспособност на световно равнище, европейската промишленост трябва да възприеме една силна, интегрирана стратегия, с особено внимание към енергийните доставки и с една истинска „дипломатия на суровините“.

3.1.1.2 Достъпът до суровини, най-вече за енергетиката, трябва да бъде основен стълб в новата индустриална политика. Ключовият въпрос трябва да бъде укрепването на нашите икономически и политически отношения с трети държави, с цел:

- отстраняване на изкривяванията в условията за достъп чрез действия, насочени срещу ограниченията на износа ⁽⁷⁾;

- поддържане на производството на метали в Европа;
- увеличаване на усилията по отношение на суровините, с които Европа вече разполага;
- наблюдаване на списъка с 14 „стратегически“ суровини за бъдещето на нашето производство. Става въпрос за: антимон, берилий, кобалт, флуорит, галий, германий, графит, индий, магнезий, ниобий, групата на платината (платина, паладий, иридий, родий, рутений и осмий), редки земни елементи, тантал и волфрам;
- създаване на стратегически резерви на основните суровини;
- включване на памука след стратегическите суровини;
- създаване на Европейска геоложка служба.

3.1.2 **Интернационализация на МСП.** Друго основно предизвикателство представлява международното измерение на европейската промишленост: малките и средните предприятия трябва да могат да се конкурират на глобалните пазари заедно с голямата промишленост, като междувременно консолидират собствените си производствени области.

3.1.2.1 Необходимо е да се създадат и укрепят инструменти в подкрепа на проучването и финансирането (застраховки, платежни гаранции и т.н.), така че да се позволи на МСП да се разраснат на международно ниво.

3.1.2.2 Съгласно едно скорошно изследване на ГД „Предприятията“, 25 % от европейските малки и средни предприятия са развивали внос или износ през последните три години. Извън европейския вътрешен пазар едва 13 % са имали отношения с трети държави, а ако се вземат предвид нововъзникващите пазари от групата на БРИК (Бразилия, Русия, Индия и Китай), този процент се колебае между 7 и 10 %.

3.1.2.3 Интернационализацията се отразява добре на предприятието в широк смисъл и му предлага още една стъпка напред:

- от гледна точка на тенденцията за наемане на нов персонал. МСП, които са активни на международно равнище, регистрират растеж на заетостта в размер на 7 % срещу скромния 1 % на другите МСП;
- от гледна точка на тенденцията за иновация. Въвеждането на иновационни продукти или услуги е извършено в 26 % от МСП, активни на международно равнище, срещу 8 % от останалите МСП.

3.1.2.4 Подобряването на резултатите от международната търговия е важно с цел укрепване на растежа и конкурентоспособността.

3.1.2.5 По-конкретно се налага да се увеличат и разширят пилотните инициативи за създаване на Европейски центрове за подпомагане в трети държави, така наречените *European Business Centres* ⁽⁸⁾ (Европейски бизнес центрове), както и ангажиментите за пълна оперативност на Екипите за достъп до пазари (*Market Access Teams*).

⁽⁷⁾ Като тези, наложени от Китай, Индия и др.

⁽⁸⁾ В Китай, Тайланд, Индия и Виетнам.

3.1.3 **Стандартизация.** Необходима е силна политика на стандартизация и защита на правата върху интелектуалната собственост, като се осигури външно измерение на процесите на стандартизация.

3.1.3.1 Нужно е да не се допуска стандартите да се превърнат в търговски бариери, а увеличаването на броя на националните правила в областта на услугите да създава пречки пред търговията.

3.1.3.2 ЕИСК е убеден, че трябва да бъде въведено със закон задължението за всички онези, които създават стандартите, да спазват принципите на СТО/Споразумението за премахване на техническите пречки пред търговията в процеса на разработване на стандартите.

3.1.3.3 Друга основна тема е тази за оперативната съвместимост – услугите и приложенията трябва действително да са оперативно съвместими, за да бъдат приети от пазара и за да отговарят на определените цели.

3.1.4 **Регулаторен диалог.** За да бъде наистина конкурентоспособна, европейската промишленост се нуждае от правила и регламенти в световен мащаб.

3.1.4.1 Към „тарифните“ бариери пред търговията често се добавят „нетарифни“ бариери от регулаторно естество. Затова ЕИСК счита, че трябва да се увеличат усилията на различни фронтове: както за намаляване на съществуващите бариери, така и за недопускане на появата на нови бариери.

3.1.4.2 В такъв тип контекст принципът за по-добро законотворчество е фундаментален, за да се намалят високите разходи, дължащи се често на прекалено регулиране, и за да се извлекат ползи от един по-ефикасен достъп до международните пазари чрез механизми на взаимно признаване.

3.1.5 **Общата търговска политика** представлява един от стълбовете на външните отношения на Европейския съюз. Тя регулира търговските отношения на държавите-членки с трети държави, като основната цел е да се гарантира равнопоставеност при конкуренцията и еднакви условия.

3.1.5.1 Необходимо е да се гарантира по-голяма ефикасност на дейностите, свързани с борбата срещу **фалшифицирането и пиратството**, както в рамките на вътрешния пазар, така и извън него, поради тежките отрицателни последствия върху нарастващ брой все по-диференцирани сектори.

3.1.5.2 Както се посочва в новите разпоредби на Договора от Лисабон, подобряването на нашите резултати от трансграничната и международната търговия е важно за укрепване на растежа и за повишаване на конкурентоспособността и устойчивостта на предприемачията в дългосрочен план, като се гарантира единна европейска позиция.

3.1.5.3 Инструментите за търговска защита и достъп до пазарите целят по-конкретно да защитават европейските предприятия от пречките пред търговията. Европейският съюз трябва да може да гарантира хармоничното развитие на световната търговия чрез насърчаване на нейния справедлив и устойчив характер, който отчита различните равнища на развитие на държавите извън ЕС, като помага на по-слабо

развитите да извършват своите процеси на индустриализация и като изисква от страните с нововъзникващи икономики да спазват изцяло правилата.

3.1.5.4 ЕС трябва да дефинира точни икономически критерии за водене на преговори и за сключване на споразумения за свободна търговия, както и за определяне на своите партньори, по-конкретно що се отнася до потенциала на пазарите от гледна точка на размери и икономически растеж, като осигурява ясни механизми за предварителна оценка (на последователността в политиката) и за последваща оценка (на пълното зачитане на симетрията и реципрочността), включително посредством подкрепата на европейския социален диалог и организираното гражданско общество.

3.1.5.5 Намаляването на тарифите в рамките на СТО трябва да бъде придружено от усилия, насочени към подобряване на условията на труд, в съответствие със стандартите на МОТ.

3.1.6 **Имидж и перспективи на Европейския съюз.** Необходимо е визия, ориентирана към устойчивото развитие и способна да насърчава развитието на приобщаващи общества, отворени икономики и мирни отношения чрез глобална и дългосрочна логика.

3.1.6.1 Имиджът на Европейския съюз, в собствените му рамки, но преди всичко извън тях трябва да бъде развиван по-добре, като се гарантира последователност, единство и способност за бързи действия с цел неговото пълно оползотворяване. Необходимо е да се определи и изпълни дейност, разпределена по синергични и последователни помежду им нива, за:

— гарантиране на **балансирано отваряне на пазарите**, като освен това **се вземат мерки за опазване на ограничените световни ресурси и се гарантира достъпът на Европа в дългосрочен план до ресурсите**, които са ѝ стратегически необходими;

— **засилване на икономическия диалог с всички основни партньори** в рамките на един многостранен подход;

— по-нататъшно **укрепване на международната роля на еврото**;

— предлагане на ЕС като „**международна нормативна сила**“, насърчаваща повишаването на стандартите в индустриалната, екологичната и социалната област, а така също и в областта на достойните условия на труд, обществените поръчки и интелектуалната собственост;

— **лансиране отново на трите основни политики на външно развитие на ЕС**: разширяване, политика за съседство и Съюз за Средиземноморието, ново партньорство с Африка в рамките на АКТБ⁽⁹⁾.

3.1.6.2 ЕИСК е дълбоко убеден, че при липса на **прогноза, споделена на европейско ниво, относно глобалните перспективи на европейската индустриална политика** на не е възможно да се развие онази обща стратегическа визия, която е наложителна за едно силно и последователно ново начало на външното измерение на европейската индустриална политика.

⁽⁹⁾ Становище на ЕИСК относно „Външното измерение на обновената Лисабонска стратегия“, ОВ С 128/2010 г., стр. 41.

3.1.6.3 ЕИСК е убеден, че интересът на европейските промишлени отрасли е да има растеж и че единственият начин той да бъде реализиран се състои в това да не сме непрекъснато изложени на конкуренцията на ниските цени.

3.1.7 Отраслови инициативи: водещи пазари и платформи

3.1.7.1 Европа трябва да построи собственото си бъдеще въз основа на силните си страни. Различни отраслови решения биват непрекъснато развивани, за да се подобри световната конкурентоспособност на Европа и да се допринесе за нейната атрактивност като място за живеене и работа.

3.1.7.2 Сред ключовите области са:

- технологичните инфраструктури;
- мрежите за енергийно снабдяване;
- обществото на знанието и цифровото общество;
- здравеопазването и мобилността;
- хоризонталните технологии, необходими за промишлените отрасли на ЕС.

3.1.7.3 Според ЕИСК е необходимо да се поставят в една силна и последователна рамка различните съществуващи отраслови аспекти като:

- европейските технологични платформи,
- инициативите за водещи пазари,
- различните консултативни комитети на високо равнище,
- иновационните платформи като LeaderShip, Cars 21, оперативна група по информационни и комуникационни технологии,
- Групата на високо равнище за химическа промишленост.

3.1.7.4 ЕИСК счита освен това, че някои особено чувствителни и обещаващи сектори заслужават да бъдат допълнително развити, например:

- **космическото пространство;**
- **устойчивата мобилност;**
- **социалните предизвикателства на бъдещето, свързани с изменението на климата,**
- **конкурентните предизвикателства** като химическата промишленост, инженерството и хранително-вкусовата промишленост;
- **секторите с висока енергоемкост.**

4. Външното измерение на политиките на ЕС – ключ към успеха на европейската промишленост

4.1 Както беше подчертано от унгарското председателство, „в целия свят се извършва невероятно бърза и дълбока трансформация и Европа трябва да бъде в състояние да издържи на една световна конкуренция, много по-силна, отколкото е била в миналото“.

4.2 20 милиона предприятия в Европа, по-конкретно малките и средните предприятия, ръководени от творци, работници, занаятчии и предприемачи, трябва да могат да въвеждат иновации, да укрепват своята конкурентоспособност и да създават работни места с подкрепата на европейска индустриална политика, интегрирана в своето външно измерение.

4.3 ЕИСК приветства заключенията на Европейският съвет от 17 декември 2010 г. относно европейската конкурентоспособност в международен план и изграждането на вътрешния пазар.

4.4 По-специално ЕИСК подчертава важността на това да се предостави на предприятията интелигентна, предвидима и не толкова тежка нормативна рамка, както и един по-добър предприемачески контекст за МСП, който да им позволява да работят с дългосрочна визия.

Брюксел, 4 май 2011 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Staffan NILSSON